

Országgyűlés Hivatala

Irományszám: **X | 11728**

Érkezett: 2016 AUG 17.

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Kövér László

az Országgyűlés elnöke részére

Írásbeli kérdés

Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

Az Alaptörvény 7. cikk (2) bekezdése alapján, figyelemmel az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 42. § (8) bekezdésére, valamint az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat 124. § (1) bekezdésére, írásbeli kérdést kívánok benyújtani Dr. Trócsányi László Igazságügyi Miniszter Urhoz:

2018-ban is csalhatnak 4?

Tisztelt Igazságügyi Miniszter Úr!

A választások tisztességessége részben a szavazások anyagi- és eljárásjogi szabályozásának kérdése, részben a valóságban az alkalmazás során nyíló lehetőségek vagy az azokkal való visszaélések hatásának eredménye.

Előbbinél a jogszabályok nem ütközhetnek a szűkebb vagy tágabb értelemben vett közösség morális értékeivel, utóbbi alapján pedig hatékonyan kell tudni kizárni a jogszabályok megkerülésére, kijátszására vagy megsértésére irányuló törekvéseket.

Ezért most sorra veszem a választási törvények azon fontosabb előírásait, amik véleményem szerint ütköznek a magyar választók erkölcsi értékítéletével, de az európai értékekkel mindenképpen, még akkor is, ha ezt az Alkotmánybíróság nem állapította meg.

Természetesen nem feledkezem meg azokról a gyakoribb gondokról sem, amik aprópénzre válthatóvá teszik a törvények eme tisztességtelen szabályait és valódi választási csalássá transzformálják azokat.

A kérdések három választási törvény

- a 2011. évi CCIII. törvény, az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvény,

a továbbiakban: **Vjt.**;

- a 2013. évi XXXVI. törvény, a választási eljárásról szóló törvény,

a továbbiakban. **Vet.**;

- a 2010. évi L. törvény, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló törvény,

a továbbiakban: **Övt.**.

tisztességes voltával foglalkoznak.

Konkrétan:

1. A Vjt. 4. §(2) bekezdés c) pontja elvi szinten rögzíti, hogy a választókerületekben választásra jogosultak száma közel azonos legyen. Ugyanezen paragrafus (4) bekezdése szerint az eltérés nem haladhatja meg az átlagos választói létszámot 15%-nál jobban kivéve, ha arra a megyei szintű közigazgatási határok indokot szolgáltatnak, illetve a választókör nem lehet részben diaszpóra.

A (6) bekezdés, 20% eltérés esetén már mindenképpen módosítani rendeli a körzethatárokat, míg a (8) bekezdés meghatározza a vizsgálat bázisát, az előző országgyűlési választás releváns adatában megnevezve.

Kérdés:

A törvény által meghatározottak alapján kellene-e módosítani a választókörök kialakításán?

Ha szükséges, de nem történik meg, akkor tisztességesen lebonyolíthatók-e a választások?

2. A Vet. 306/A. §(3) bekezdése szerint az egyéni választókerületek szavazóinak létszáma 15%-kal térhet el az átlagostól. A 306/C. § b) pontja viszont csak 20%-ot meghaladó esetben írja elő a módosítás kötelezettségét, ráadásul a 306/D. §(1) bekezdése szerint a bázisszám a választás évének releváns adata.

Kérdés:

Tisztességes-e az eltérő szabályozás a Vet.-en belül és a Vjt. és a Vet. viszonylatában?

3. A Vjt. 15. §(1) bekezdés b) pontja szerint a listás szavazásba beleszámít a győztes jelölt és a második helyezett szavazatainak különbsége.

A választók azonban általában két szavazatot adnak le, egyet az egyéni jelöltre, egyet a listára.

A hivatkozott törvényi előírás szerint viszont egy mandátumot eredményező szavazat is még egyszer felkerül a listára. Ráadásul a lista funkciója az arányosítás nem a további torzítás.

Az Övjt. 15. §(1)-(3a) bekezdései szerint töredékszavazat csak az, ami nem eredményez mandátumot.

Kérdés:

Tisztességes-e a töredékszavazatok szabályozása, ha az torzítja a választók akaratát?

4. A Vjt. 16. § ga) pontja a listás mandátumok kiosztását szabályozza. A matematikai modell szerint a művelet a mandátumért számításba veendő szavazatok osztása, felének, harmadának, negyedének stb. megképzésével.

Az Övjt. 15. §(4) bekezdés b) pontja szerint a listás mandátumok kiosztásánál hárommal, öttel, héttel stb. kell osztani a szavazatokat. A 17. §(5) bekezdés a) pontja viszont a fővárosi lista esetében a Vjt.-vel egyező mechanizmust ír elő.

Továbbá a Vjt. 16. § gc) pontja szerint a listán kiosztásra váró mandátum sorsát azonosság esetén a lista sorszáma dönti el. Az Övjt. 15. §(4) bekezdés c) pontja szerint a mandátumra az jogosult, aki addig nem vagy kevesebb listás helyet szerzett és csak ezt követően dönt a lista korábbi sorsolása.

Ez a kétféle értelemben is kétféle választás esetén kétféle szavazatarányt ír elő a listás mandátum megszerzéséhez.

Kérdés:

Tisztességes-e az országgyűlési választáson a listás, illetve az önkormányzati választáson a kompenzációs listás mandátumok kiosztásának eltérő szabályozása?

5. Az Övjt. 5. §(3) bekezdése szerint a képviselő-testületek, közgyűlések összetétele vegyes rendszerű a 10 000 főnél nagyobb településeken.

A mandátumok aránya a kompenzációs listán és az egyéni körzetben az alábbi:

- 25 000 főig 3/ 8 37,5 %,
- 50 000 főig 4/ 10 40,0 %,
- 75 000 főig 5/ 12 41,6 %,
- 100 000 főig 6/ 14 42,9 %,

továbbá

- 200 000 főnél 10/ 24 41,7 %,
- 300 000 főnél 14/ 34 41,2 %,
- 1 600 000 főnél 66/164 40,2 %.

A Vjt. 3. §(2) bekezdése szerint az országgyűlési mandátumok összetétele az alábbi:

- 8 240 000 főnél 93/106 87,8%

Kérdés:

Tisztességes-e ilyen durván eltéríteni a választói akaratot az arányosságtól az önkormányzati választások esetében?

6. Az Övjt. 5. §(2) bekezdése szerint a mandátumok megoszlása a következő:

	<i>mandátumok száma</i>			<i>egy képviselőre jutó</i>
	<i>egyéni listás választók</i>	<i>összes</i>	<i>egy</i>	
25 000 főig	8	3	11	2 243
50 000 főig	10	4	14	3 571
75 000 főig	12	5	17	4 412
100 000 főig	14	6	20	5 000

Az Övjt. 5. §(3) bekezdése szerint a további mandátumok megoszlása:

200 000 főnél	24	10	34	5 883
300 000 főnél	34	14	48	6 250
1 600 000 főnél	164	66	230	6 956

Az Övjt. 7. §(2) bekezdése szerint a megyei mandátumok megoszlása:

400 000 főnél	20	20 000
700 000 főnél	30	23 333
1 600 000 főnél	53	30 189

Az Övjt. 6. § b) és c) pontja szerint a fővárosi mandátumok megoszlása:

1 600 000 főnél	23	9	32	40 000
-----------------	----	---	----	--------

Kérdés:

Tisztességes-e a fővárosi önkormányzat közgyűlésének mandátumszáma, egyéni és listás mandátumarányának meghatározása?

7. A Vjt. preambulának 3. bekezdése – az Alaptörvénnyel összhangban – kimondja a választás alapelveit, azaz a választás

- általános,
- egyenlő,
- közvetlen.

Az Övjt. nem rögzíti az alapelveket, miközben a megyei listákra a 18/A. § alapján közvetlenül szavazhatnak a választók, ami a megyei jogú városok kivételével minden településen további szavazatot igényel, addig a fővárosban csak a főpolgármesterre lehet közvetlenül voksolni.

Kérdés:

Általános-e a választójog, ha egy jelölt, csak akkor indulhat egy tisztségért, ha elindul egy másikért, és egy választó csak akkor szavazhat egy tisztségre, ha egy másikra szavaz?

Egyenlő-e a választójog, ha a fővárosi közgyűlés tagjait olyan körzetekben választják meg, ahol a választók száma az átlagtól 15-20%-nál is nagyobb mértékben eltér?

Közvetlen-e a választójog, ha a fővárosi közgyűlési tagság elnyeréséért csak közvetve a kerületi polgármesterjelöltek indulhatnak és csak közvetve a reájuk leadott szavazatok határozzák meg a testület összetételét?

8. A Vet. 82. §(1) bekezdés c) pontja szerint a magyarországi lakcímmel nem rendelkező, de választójoggal bíró állampolgárok kérhetik regisztrációjukat a központi névjegyzékbe.

A kérelem a 91. §(2) bekezdés a) és c) pontja alapján, oly módon is beadható, hogy az eljáró személy nem azonosítható, mivel az aláírás hitelességének ellenőrzése nincs előírva.

A 97. §(1) bekezdés b) pontja szerint a regisztráció 10 évre szól, sőt adatváltozás esetén az idő múlása újraindul.

Ugyanakkor a 97. §(2) bekezdése rendelkezik arról, hogy mely további esetben szűnik meg a központi nyilvántartásban való szereplés jogosultsága. Nem tudható azonban, hogy a regisztráció érvényességi ideje alatt hogyan szerez tudomást a nyilvántartást vezető szerv a választó elhunytáról, választójoga elvesztéséről, melyet a 98. §(1) bekezdés a-d) pontjai részleteznek.

A Vjt. 278. §(2a) bekezdése szerint a levélben szavazni jogosult személy az azonosító nyilatkozatot saját kezűleg aláírja. A 289. §(2)-(3) bekezdése szerint az NVI ellenőrzi az azonosító nyilatkozatot formai és tartalmi szempontból, de az aláírás hitelességét – e) pont – nem kontrolálja.

Kérdés:

Biztosítja-e a választás titkosságát és tisztességességét a levélszavazás jelenlegi rendszere?

9. A levélszavazatok megszámlálását a Vet. 293. §(1) bekezdése szerint az NVB felügyelete mellett az NVI végzi.

Az ország mintegy 10 ezer szavazókörében azonban megválasztott és jelölőszervezetek által megbízott szavazatszámológok végzik eszkövel megerősítve feladatukat, egymást is ellenőrizve, biztosítva ezzel a közbizalom érvényre jutását.

Az NVI-t azonban erre senki sem választotta meg, és a pártok nem delegálhatnak a szavazatszámolást – illetve az azonosító nyilatkozat feldolgozását - ellenőrző, megfelelő számú megbízottat.

Kérdés:

Tisztességes-e a levélszavazatok megszámlálásának jelenlegi rendszere?

10. A választások során egy országgyűlési körzetben átlag 78 ezer választótól 500 ajánlást kell begyűjteni a jelöltté váláshoz, míg az önkormányzati választásokon nagyságrendileg hasonló (0,3; 0,4; 0,5; 1; 3%) a követelmény.

A választó a szavazás során csak egy jelöltre voksolhat.

Tehát teljesen indokolatlan a Vet. 122. §(3) bekezdése, illetve az Övjt. 8. §(1) bekezdése szerint a többes ajánlás lehetősége, mely kinyitja az ellenőrzés hiányosságaival együtt a választási csalások elkövetésének kapuját.

Kérdés:

Tisztességes-e a többes ajánlás intézménye, ha nem garantálható a választók adataival való visszaélés kizárása?

11. A Vet. 124. §(2) bekezdése a jelölőszervezet kötelezettségévé teszi az ajánlóívek határidőre való leadását. A hiányzó ívek miatt egyenként 10 ezer forint bírságot kell kiszabni.

Az ajánlóívek szigorú számadású bizonylatok. Azok módosítása, más által, más célra történő felhasználása lehetetlen, tehát nem világos, miért jár szankcióval a nyomtatványok leadásának elmaradása.

Kérdés:

Miért kell büntetni az ajánlóívek leadásának elmaradását?

12. A Vet. 27. §(1) bekezdése szerint az NVB-nek az országgyűlési képviselőcsoportot alkotó pártok 1-1 delegáltja a tagja.

Ahogy jelenleg is, az országgyűlési frakciók nem feltétlenül a választáson induló közös listán szereplő jelölő szervek szerint alakulnak meg, hanem a nagyobb mandátummal bíró politikai szövetség osztódással szaporodhat. Így az NVB-ben akár egynél több pozícióhoz juthatnak.

Kérdés:

Tisztességes-e, hogy a közös jelöltek után 1-nél több tagot is lehet az NVB-be delegálni, ha több frakció alakul az együttműködéssel mandátumot szerzett képviselők közül?

13. A Vet. 37. §(1) bekezdése szerint a választási bizottság tagját megválasztását, megbízását követően 5 napon belül fel kell esketni.

Ez a gyakorlatban úgy érvényesül, hogy a polgármesterrel azonos elkötelezettségű megbízott tag azonnal esküt tehet, a konkurens pedig az ötödik napon kap lehetőséget a fogadalomtételre. Ezek a napok általában pont a választási bizottság legfontosabb döntéseinek meghozatalában való részvételtől tartják távol a jelölőszervezet megbízottját.

Kérdés:

Tisztességes-e a választási bizottság megbízott tagját nem azonnal felesketni?

14. A Vet. 56. §(2) bekezdése szerint az NVI elnöke csak a tradicionális tevékenységek után fogadhat el díjazást hivatali ideje alatt. Tekintve, hogy semmilyen garancia nincs arra, hogy ezeken a csatornákon keresztül nem lehet befolyásolni, anyagilag honorálni az elnököt, ahogy más tisztségek esetén is idejétmúlt a törvényi kivétel.

Kérdés:

Tisztességes-e bármilyen más javadalmazáshoz jutást engedni az olyan tisztségviselőnek – például az NVI elnökének -, akinek tökéletesen feddhetetlennek és pártatlannak kell lennie?

15. A Vet. 56. §(4) bekezdés c) pontja szerint nem lehet országgyűlési képviselő vagy európai képviselő jelölt az NVI elnökének hozzátartozója.

A státust a Ptk. VIII. könyve 8:1. §(1) bekezdés 2. pontja határozza meg. Persze az fontos, hogy az elnök hogyan értesül az ilyen összeférhetlenség fennálltról és a megszüntetés egyetlen eszköze, hogy lemond vagy megpróbálja lebeszélni az indulásról a hozzátartozóját.

A Vet. 57. §(5) bekezdése szerint az NVI elnökével kapcsolatos, vagyonynyilatkozattal összefüggő eljárás eredményéről a miniszterelnök tájékoztatja a köztársasági elnököt.

A Vet. 60. §(1) bekezdés d - e) pontjai szerint az NVI elnökének megbízatása megszűnik a kinevezés feltételeinek hiánya esetén, az összeférhetlenség megállapításával és a vagyonynyilatkozat-tételi előírások megsértésével. Ezek objektív szempontok, melyet a (4) bekezdés szerint a köztársasági elnök állapít meg.

Kérdés:

Tisztességes-e, hogy a kezdeményezőnek nincs jogorvoslati joga a köztársasági elnök határozatával kapcsolatban, indítványa sorsáról értesítést sem kap?

16. A Vet. 140. §-a rögzíti mik a kampányeszközök és a 141. § pedig definiálja a kampánytevékenység fogalmát.

A 147. §(3) bekezdése szerint a médiaszolgáltató – ellentétben más kampányfelület hasznosításával – politikai reklám közzétételéért nem kérhet, nem fogadhat el ellenszolgáltatást. Akkor sem, ha nem közszolgálati, így szinte kizárt, hogy a választók által leginkább látogatott médiumokból tájékozódni lehessen az induló jelöltekről, persze az egyenlő esélyek biztosítása mellett.

A kampányeszközök között azonban nem szerepel az olyan politikai kiadvány, amit maga a jelölőszervezet ad ki, különösen az olyan, amely nem a jelölőszervezetet vagy jelöltet népszerűsít, hanem más lejáratására, karaktergyilkosságra szolgál, s többnyire azonosítatlan, impresszum és felelős kiadó személy nélküli anyag.

Továbbá gyakorlat, hogy a kampánytevékenységet a jelölőszervezet kiszervezi, az kormányzati – önkormányzati, esetleg köztisztviselői „tájékoztatásnak” álcázva vagy a választáson nem induló társadalmi szervezet megnyilvánulásaként jelenik meg. Ráadásul ezek eredendően valamilyen közpénzből kerülnek finanszírozásra.

Kérdés:

A választások tisztességessége érdekében szükségesnek látja-e, hogy a politikai kampánytevékenységek és a kampányeszközök a választások kitűzésének időpontját követően csak az indulásra jogosult szervezetek, jelöltek számára legyenek használhatók, s ennek megsértése megfelelő szankcióban részesüljön?

Tisztelt Igazságügyi Miniszter Úr!

Remélem Ön is azt gondolja, hogy a törvényekben megbúvó tisztességtelen szabályozást és a választási csalásoknak megágyazó kiskapukat ki kell iktatni a rendszerből. Ehhez kívánok kérdéseimmel hozzájárulni, nem megvárva a káros következmények realizálódását, hanem megelőzve azok bekövetkeztét.

Ennek jegyében várom részletes válaszát.

Budapest, 2016.08.17.

Tisztelettel:

Kunhalmi Ágnes
országgyűlési képviselő